

ХАЛЬМГ УНИ

Советск Союзин Коммунистическ партин Хальмг таньгчин болн Элст балгсна номитетсин, нүч-көлсчрин депутатрин таньгчин болн балгсна Советсин газет.

№ 210 (3194)

1958 дж. октябрин 19

Унь 20 деншг

ЦУГЪАР СУНЪГЪВРТ ИРЦХАТН!

Хальмг республикин күч-көлсчир октябрь сарин 19-д, сунъгъврн бдрүрн, Коммунистическ партинь эргндэв урдк-урдкасн улм батар хамцдж, элдү гидг нинцнъгүгъяр ирцхэв.

Эндр—Хальмг АССР-н Деед Советд сунъгъвр келгнэ байрта бдр. Хальмг келн амтнэ тускар Коммунистическ парт болн мана Советск правительств тасрхан угагъар оньган, килмджин үзүлнэ. Эн килмджин нилчяр мана республикин элл-ахунь, эрдм-сургуулин төрмүдн, культурн делгү бслтин бргн хаалгъд орв.

Хальмгин энъ шаджу уга бргн, у теетг кесг олн колхозмуд болн совхозмуд бод малчигн, торгн нооста хд чигн бекдж, кинн кевэр халадж, халгълж, олн амтнэ эдлуушинь, илх-уухинь элвджджэцхэв.

Республикт урдк джилмүдэр болхла школмудин тонь чигн, туунд сургүль-эрдм дасджаухах сургүльчирин тонь чигн, икяр бдлдж бсв.

Культурин кесг олн учрежденьс: культурн Гермүд, библиотекс, клубс, олн амтн дунд медрл тархалгнд, тасрхан угагъар цайлгврин көдлмш делгүлгвнд, олн багъчулт бил-эрдм дасхлгнд ик дбн-нбкд болдж, тер тоотиг күцэилгвнд, йоста культурн центрмүдтн хуврцхэв.

Сүл джилмүдин эргцд Хальмг республикт, Элст балгснд болв чигн, районин центрмүд деер болв чигн, колхозмудар чигн, совхозмудар чигн, тосхлтин көдлмш күчтэ кевэр делгв.

Республикин промышленн предприятъс нэамн сара зурагбан 105,3 процент күргдж күцэв. Нидн джил эн кемд гарггдсн продукция дуньг-цүлхлэ эн джил 54 процент күрч бссн болдж гарчана.

Прикаспийск загсна комбинат, Яшалтинск болн Завнади районин тосна заводс, Элистинск болн Каспийск промкомбинатс, Элстин пекарнь, Яшалтинск района эдл-уушин комбинат, Приютненск района "Дружба" гидг промартель нань чигн кесг олн предприятъс, зурагбан збвэр давулдж күцэцхэв.

Коммунистическ партин болн Советск правительствин килмджин нилчяр хальмг келн амтнэ культур бдлв, искусств делгв. Ду-бинггин государственн хальмг ансамбль бдлджэв, билгтэ, эрдмтэ, кесг багъчуд искусствин халхар сургүль дасджаухана.

Онъгрсн джилмүдин эргцд республикин элл-ахус бас батта бслттэ болв. Мана колхозмуд болн совхозмуд эн джил 550 миньгн гектар газрт таря тарцхэв, 111 миньгн гектар газрт эрдн-шишэ таряд ик ургъц гарггдж авб. Урдн мана республик кезэл чигн ним ик агъута газрт таря чигн, эрдн-шишэ чигн тарджэсн биш. 1957-ч джилнэр болхла эрдн-шишэ гурвн холван икяр таргвл.

Эн джил мана республик урлн соньсглад уга ик тоотагъар государств буудя орулдж бгв. Республикин колхозмуд болн совхозмуд элдү гидг бддэн чинртэ, алн мет унтэ, 12 сай пуд гээвгэя буудя государствн элеватормудур збддж күргв. Тингчкэд эдн малдан күрх, бийинн эдлуушдан күрх, таряна экнд күрх буудяга улдцхэв.

Эн джилин нэамн сарин эргцд бод малин ут то деер 14 миньгн бод мал, гахасин то деер—2500 гахас, хдбдин то деер 356 миньгн хд немгддж бсв.

Республикт цуг олн зүсн көдлмшт, алык халхдн болв чигн тосхлтин көдлмшт болв чигн, предприятъсэр болв чигн, селанэ эдл ахун көдлмшт болв чигн, бмн нуурт көдлмшин улгүр үзүлдж йовх улс олн бэанэ. Иим улсин нилчяр селанэ эдл-ахугъас гарггдг эдл-уш улм элвджджэвн мел лавта.

Нидн джил ним кемлэ малас гарггдсн эдл-уушин тоола дуньгүлхлэ, эн джилэк гарц, туугар болхла, махн—2500 тонн улү, ноосн 5 миньгн центнер улү болдж гарв.

Эндр Хальмгин күч-көлсчир, республикин ах йос—Деед Совет сунъгъджаухана, Мана республикин гражданин болгн, Конституцар бгдсн збвэн элдж, коммунисттерин болн партийн биш улсин хамцлтин кандидатрин төлэ, олн амтнэ итклтэ урдинн төлэ эндр дуугъан бгцхэхн.

Коммунисттерин боли парбийн биш улсин хамцлтин кандидатрин төлэ дуугъан бгцхэхн, мана республикин күч-көлсчир алдр Коммунистическ партинь төлэ, эврэнн энъкр социалистическ Төрскнэнь төлэ дуугъан бгцхэхн.

Эндр, 1958-ч джилин октябрь сарин 19—Хальмг Автономн Советск Социалистическ Республикин Деед Советд сунъгългнэ бдр.

Сунъгъачир! Сунъгъврт цугъарн ирцхэти!

Республикм

Геедрсн урэн олсн экин зүркнэ амрв, Герлтсн республикн авсн хальмгин байрнэ амрв... Байрар дуурч зүркм тенгс мет бвклзнэ, Батрсн хальмган мактгсн таньсг дуугъан эклв: Делкэ келэд нисх дживр чамд ургъв, Дүмбр дуугъан дуулх джиргъл чамд учрв. Төрэн медсн улсн, збзмгяр уралан йович, Төрскн бргн газртан зббр хоршахар зүткнч. Эрэн олн эрдм ргн тогтаж бэйтхэ, Эн хамг цугтан седклинь оньдин ээлтхэ... Геедрсн урэн олсн экин зүркнэ амрв, Герлтсн республикн авсн хальмгн делгү байрлв. Инджин лидж.

Комсомольцрин болн багъчудин гүдждрт

Целинн района колхоз болн совхозмуд эн джил эрдн-шишэн сэн ургъц ургъав. Малдан күрх силос дарчкэд, кесг гектар эрдн-шишэ экнд боли малин хотд гидж куц болтлн үлдэсн.

Одгэ цагт эрдн-шишэн буудя цуглуулгнэ көдлмш кегддж йовна. Энүнд района комсомольцр болн багъчуд ик дбнъгэн күргджэцхэнэ. Эднэ нилчяр арвн хонгин дунд 428 тонн буудя цуглуулгв.

"Прудовый" совхозин комсомольск организацин сеглэтр Горин Анатолий, совхозин багъчудиг болн комсомольцнриг цуглуулж авад, нег бригад бурдэггэд, 60 гектар газрт эрдн-шишэн буудя цуглуулхав. Района учрежденьсин комсомольцнр эрдн-шишэн буудя цуглуулгвнд дбнъгэн күргцхэв. Улгүрлхд, комсомольцнр Фетисова А., Русанова Л., Одинова Л. болн нань чигн комсомольцнр арвн хонгин дунд неджэд тонн эрдн-шишэн буудя цуглуулж, дбнъгэн күргцхэв.

Эндр октябрин 19 бдриг—Хальмг АССР-н Деед Советд сунъгъх бдриг, Элстин тосхачнр ик бргмджтэгяр байрлдж тосцхав. Тедн дотр тосхлтин хойрдгч управленэ Бурла Балмаевич Тангитовин багъчудин чолучнрин бригад бас бэанэ. Эн багъчудин бригад дотрас шунмгэа көдлмштэ, сар болгн даалгвран күцэдж, давулдж күцэдг, бригад дундан тоомсрта Лиджи-Гаряева Мария Джокаевна Хальмг АССР-н Деед Советин депутатин кандидатл темдггдснд эдн нег улү омгшдж, байрлдж тосцхав.

Эн бригад Алдр Октябрин 41 джилин ббниг тосад, производствн да алгвран 160 процент күцэх социалистическ даалгвр бийдэн авч көдлэд, Хальмг АССР-н Деед Советд сунъгъх бдр күргл даалгвринн ик зуугъинн күцэнэвдн

Тосхачнр белгтэ ирцхэв

гисн угэн темдгтэ кевэр күцэ-джанэ. Октябрин 15 күргл Тангитовин бригад даалгвран 110 процент күцэчкв.—Ик байрта, эндр бдрг эн мана белг,—гидж үр Тангитов герчлв.

Хальмг АССР-н Деед Советд сунъгъх—октябрин 19 бдриг темдгтэ диилвртэ тосдженъ—Хальмг АССР-н Деед Советин депутатин кандидат үр Лиджи-Гаряева Мария Джокаевна болн Пасько Надя, Хазыкова Раиса болн мастер Буваев Николай—эдн октябрь сарин зурагбан 148—155 процент күргдж күцэцхэв.

Эндр бдр, мана чолучнр нег дуугъар, эврэнн дундас темдгсн кандидат үр Лиджи-Гаряева Марийн төлэ 100 процент дуугъан бгхэн иткүлдженэвдн гидж бригадин член болгн келнэ.

Л. ГАНЬСВ

Хөөчин диилвр

Элст балгсна, Сталинэ нертэ колхозин ах хбч болдж көдлджэв үр Сохоров Михаил 22 джилин туршарт хбнэ ард йовх дамшлтта хбч болджана.

Дэанэ бмн, үр Сохоров Михаил Улан-Хольск рэиона, Кировин нертэ колхозд 8 джил хбч болдж көдлэд, кесг миньгн хб колхозд бсгдл бгснн. Энүнэ хбн Алтайск крайин, Алейск районд нуудж ирхлэри, бас хбнэ ард йовв.

Ода эн дамшлтта хбч эврэнн гарсн-төрсн газрун нуудж ирн бийэрн, көвүтэгъан болн бертэгъан гурвул нег отар хб бий теерэн дааяж авч халадж, асрдж йовна.

Эн джил халаджэв хбдэн таргн-цадхлн, гару угагъар хадгълдж, хдн болгснас 5,86 килограмм торгн ноос киргдж авб, дакад зун хбн болгснас 104 хургъ авад, гару угагъар асрдж бскв.

Эдн гер-булэри көдлэд, джилин туршарт күч-көлснэ 2700 бдр олв. Колхозин правлень эднд сар болгн шиньгасн мбнъгнэсн бгнэ. Ода эднэ бээдл-джиргъл ясрад, луту-дунд уга баацхэнэ.

Хальмг АССР-н Деед Советд сунъгъх бдриг эн хбч көдлмштэ диилвртэгяр тосдж ирв.

М. БОВАЕВ

Эврэнн ахирас улгүр авцхадж, района школин сургүльчнр бас көдлцхэв. 258 сургүльчнр эн көдлмшин цагла арднэ ордж эрдн-шишэн зу гар тонн буудя цуглуулхав.

Троицк болн Садовск дундин школмудин сургүльчнр, седклэн бгч гүдждж эн көдлмшт көдлцхэв. Троицк

дундин школин 86 сургүльч, эрдн-шишэн 45 тонн буудя цуглуулхав, Садовое дундин школин 70 сургүльч 43 тонн цуглуулхав.

Болв зэрм школин гардачнр эн чинртэ көдлмшт оньган багъар бгцхэнэ. Улгүрлхд, Целинн дундин школин 30 сургүльчнр арэ гидж тавн тонн эрдн-шишэн буудя цуглуулхав.

Эрдн-шишэн буудя цуглуулгнэ көдлмш, одачн чилэд уга. Эн ик чинртэ көдлшт шунмгэа кевэр орлдж, комсомолн 40 джилин ббнд ик диилвртэ ирхэр Целинн района комсомольцнр болн багъчуд зүткджэцхэнэ.

Я. ДЖАМБИНОВ

ОЛН-АМТНА ХҮВ-КИШГИН Т

Ниидэр амулньгин төлө

...Хальмг болдж тэрсдэн байрлав. Басл ик хувтэ күмб!... Нигдж мана шүлгчнр билгнэ, нигдж „цагъан саната, чик седклтэ хальмг“ (К. Маркс) улс ухална. Эн темдгтэ ддр-мүдт, энэгдэн бргн тег элдв байрта баях цагт, күн болгън үнн ухани седклэн хагьлдж, голдк гурвн амн үгэн—ханмджан келхэр урмдн.

Хальмг Автономн Советск Социалистическ Республикин Деед Советд—ах йосна залмджд мана олн улс эврэ дотрасн саяни сэн гисэн, күмни джиргъл бргджэхэс амн арвлшго, кучн-чидлэн ншго итклтэ элчнрэн илгэцхэнэ. Ним улсиг суньгьдж шиидх, тедни төлө сэн дурни эврэ дуугъан бгх байрта хув манд баянэ. Тним байрта хувдэн, тним бргн кишгтэн советин олн улс бахтна. Тегэд чигн, тедн бнр Тэрс-кэн, энэкр Коммуна партян мөнхкинд мактна.

...Партыд уга бийм, Ниидэр амулньгин төлө
Парты—амн зуркм. Тенэгр ббд күнд гаран
Партин төлөв! Тег дундан кошн
Ниинцнэгъу—негнэ төлө, бргнэв!..

Мини брк-бул: эктэ, эмтэгъэн, эврэ бийтэгъэн, кбвүтэ-күүк-тэгъэн суньгьачнрин түүрүн хань булалддж, дувгъан бгхмн. Республикин брк-булнр негн күүртлэн, тер мег байрта, эврэ элчнрин төлө, олна ончта зарцирин төлө нег дуугъар збвш-архд иинэвдн.

Поэт СЯН-БЕЛГИН Хаср.

Итклтэ үрд

Эндр—Хальмг АССР-н Деед Советд суньгьх бдр. Эн ач-та бдриг, ик-багъ уга хальмг күн болвас агъу ик байртагъ-ар тосв.

Советин йосна диилврин нилчэр, Коммуна партин кил-мджэр, би эгл хальмг куунэ күүкн, дундин сургъуль төг-сэгъад, специальность авбув. 1957 джил Киргизск ССР-н Фрунзе балгьснд гуулганэ кооперативн школ төгскэчкэд, эврэннэ тэрсн газрун ирх дуран суньгьдж, Хальмг тань-гьчур ирлэв. Ода эд-тавр хулдг балгьсна негдгч номертэ магазинд хулдач болдж кблджанэв.

Хальмг келн амтнд таньгь-чинь токтадж бгэд, таньгьчиг республикд хуврэнэ ашд, ода Хальмг АССР-н Деед Советд суньгьвр болджана. Партин болн правительствин хальмг келн амтнд кеджэх ик ач-тус болн

килмдж, цуг куч-кблсчнрт тер дотр багъчудт кблмшин ик гүлжрлт бгэд, улм чидл ургъана.

Хальмг АССР-н Деед Советд суньгьврн кблмшт агитатор болдж кблэд, Хальмг республикин эдл-ахуд болн культурн тосхлтд баях ик куч-врумудиг эврэннэ суньгьачнр-тан цаялгьдж бгнэв.

Эврэн бийм, Элст балгьсна суньгьврн 1-ч нмертэ Клык-ковск округар темдггдсн, не-ртэ шофер Иван Григорьевич Железнякин төлө дуугъан бгхлэрн, мана Коммунистическ партин төлө, бмнк сарул джир-гьлин төлө, мана Хальмг республикин улм цаарандк цецкртлн төлө агъу ик байр-тагъар дуугъан бгчэнэв.

Октябрин 19 суньгьврн бдрлэ, суньгьврн участксур түүрүн болдж оч дуугъан бг-нэв.

Хулдач Л. УЧУРОВА.

„Калмыкстрой“ трестин КПП-н төмр-бетони пехни кбл-мшич Лида Кузьмичшна Бемби-ева даалгьвран дангын 160 про-цент күүпэж. коллективдэн күн-лтэ улсин тоод баянэ. ЗУРГТ: Л. К. Бембиева.

БАЙРТА ДЖИРГЪЛ

Би ода зун гурвн настав. Эндр суньгьврн бдрлэ цуг Хальмг автономн республикин куч-кбл-счнрлэ хамдан, мана итклтэ урдин төлө дуугъан бгчэнэв.

Алдр Октябрьск революц бол-хин бмн, би гурвн хаана медр-лэ баяв, тер бийм нег чигн тбвкнүн бйбдл үзсн угав. Тер учрар чигн революц болхла мннн кбвүд Федор, Иван хойр Улан Цергт мордв. Би хамгин отхн күүкн Наташтанг Ул-дүв. Болв хойр ахан мордулчк-сн күүкн, теднэ ардас Улан Цергт мордод, 1919-21 джилмү-дт Кавказас эклэд, Среднэ Азий күүртл күрсмн. Эн күүк-нйсм кблтэ намаг белооардей-цнр бйрдж авад, гүвддэ суул-гьад, Ужхдм күргснн. Теруйис кблтэ ода нүднм харан сул-дджс одв. Наташм ода тйвн долата

Тэрсн харсч Алдр бйбнэ цогла Федор Иван хойрм дй-нд олгдбж одв. Тер бийм би, мана алдр партин болн пра-вительствин нилчэр ээм бутн, гэсн цадхлэв суунтэ.

Н и к о л а й г и д г а ч к б в у м ВЛКСМ-н таньгьчин комитетд кблннэ. Джич күүкн Наташм бйбнэ.

Би цуг советин олн-амтнлэйдл ик хувтэ-кишгтэй, байр, джиргьлтэй күмб. Тегэд чигн эндр байртагъар дуугъан бгч-нэв.

103-та суньгьач. А. К. ГВОЗДИКОВ.

Ончта сэн өдрт

Нег цагт хагсу кблэ мет-нертэ мана Хальмг республи-кин тег зуг советск йосна нилчэр кбк ногъан идгтэ, ке-сг зун миньгън мал агъруста, бсдж-бргдждж йовх Автономн Советск Социалистическ Республикд хуврв.

Одгэ цагт, Хальмг респу-бликин энэг-зах уга тегин ха-мань болв чигн кесг зун ма-шинэ мотор бдр-сб уга күүр-лжнэндж, олн-амтнэ саянд церглнэ. Зугл мана Сарпинск района Садовск РТС-с райо-на колхозмудар болн совхоз-мудар 60 гар автомашин кб-длнэ.

Бидн, автомашин шофер-мүд, Хальмг АССР-н Деед Советин суньгьврт нерэдсн социалистическ дбрлдэнд орд ик гндг бргмдтэгъэр кб-длчэвдн. Минн уурмүд Н. П. Тронеv, А. С. Пазухин, В. Заплавнов, Р. Н. Сава, В.

Фомиченко, В. Панченко ах-та Хальмг республикин Деед Советин суньгьвринг производ-ственн шин диилврмүдэр то-сджана. Эдн сентябрь сарин ача збблгнэ зурагъан 150-300 процент күүпэгъад, дбр-лдэнд түүрүн орм ээлдженэ. Би, сентябрь сарин кемджэгъан 350 процент күүпэв.

Хальмг АССР-н Деед Советин суньгьвр болджах октяб-рин 19 бдр нан туст нег улү байрта болджана. Эндр бдр, минн шофер болдж кблджэ-хин 20 джилн ббн болджана.

Эн бдр, Хальмг АССР-н Деед Советин депутатнрин кандидат ик гндг байртагъ-ар дуугъан бгэд, Алдр октя-рин 41 джилн ббниг болн КПСС-н XXI хургиг нертэ ке-вэр тосхин төлө цуг чидлэн, медрлэн тавнэвдн.

И. Ф. ЗАТОНСКИЙ, Садовск РТС-н шофер.

Деед Советд суньгьджанав

Би 1929 джил шинкэн кол-хозмуд бүүрджэхд Цагъан-Нуурин „Коминтерн“ колхо-зин членд түүрүн болдж ор-лав. Терунэс нааран 30 джи-лин туршарт хббнэ ард йов-нав.

1944 джилэс авн 1956 джил күүртл Алтайск крайд тохмта кбд бсклг совхозд хббч бо-лдж кбдлүв. Алтайск крайд кблдж йовхдан, джил бол-гън Селэнэ эдл-ахун Гаяхулд орлцад Цусоюзин Селэнэ Эдл-ахун Гаяхулин ах коми-тетэс кесг дакдж алтн болн цагъан мөнхгн медальс авсн-дан байрлдж бахтнав.

Тэрсн газртан нүүдлж ирн бийэрн, бас хббнд орув. 1957 джил 1300 хб бий де ерэн даадж авад, таргън-цадхлн, нег чигн гару угагъар үвлэс авч гарад, авсн даалгьвран кү-цэвв. Эн джил хбн болгъчэс 6 килограмм цевр ноос кир-гьдж госуларствд бгүв, нег хббнэс киргьдж авх зурань болхла—5,5 килограмм бая-снн.

1958 джилн октябрин 19 д—Хальмг АССР-н Деед Советд суньгьх бдр суньгьврн участкд ирдж, Приозерн рай-она, „Приозерный“ совхозин нертэ хббч үр Буваева Кер-мен Хейчиевнан төлө дуугъан бгнэв.

ОБГЕНОВ Балча, ах хббч.

Шин диилврн т. бгчэнэ

Хальмг АССР-н Деед Со-ветин суньгьвринг үзмджтэ кблмшэрн болн куч-кблснэ ик диилврн белгтэгъэр тос-хмн гилж, мана 3-ч номертэ фермин коллектив даалгьвр авч, социалистическ дбрлэ бргнэр делгруллэ. Түүгэн ку-цэхин төлө зүткдж, эн джил-ин 9 сарин эргид мана сааль-чнр 1920 центнер үс саадж авб, зурань болхла 1145 цен-тнер саах баяснн.

Саалин укромуд хэрүлдж, унн седклэрн кблдж укрч Эр-Манджиев Семен саальчнрин диилврт ик дбнэ-тусан күүргв. Эн мана тоомсрта укрчин хэ-лэджэх укромуд дангын цад-хлнэ, уснэ цагтнэ бггдсн баянэ.

Эн малд ээлтэ укрч Ман-джиевин болн мана цуг саа-льчнрин нииницнэгъу кбл-мшин ашд, би эн джилн 9 сарин эргид дундлад саалин укр болгънас 1626 л үс саадж авв. Иим диилвртэ саа-льчнр манд оли. Саальч Убу-шниева Галина, Гриябанова Ли-дия саалин укр болгънас 1500 литр үс саадж авчхав.

Малчнрин ик кблмштэ цаг-ирв. Укромудэн саалгьна хоор-нд саальчнр малин хойр ха-ша-хаац, дулан хаша, амтн баях гермүд шалдв. Мава фермин малчнр эврэннэ чид-лэрн хойр миньгън 560 центнер сэн гисн шимтэ, май сарян

Мана бргн тег мал бскагьчэ кесг оли совхозмудар болн колхозмудар дүүрнэ. Эднэ эздүднэ—мана олн-амтн, үнн бай-ран узджэх, эврэннэ кишгэн эдлджэх куч-кблсчнр.

Эдл-ахун

Олна мал-гернь болвчн, эрдм-герльн болвчн бдр ирвэс, сар ирвэс бсэд-брг-дждэ йовна. Республикин эдл-ахун эрки голнь болгч хбн-малин эн джилн бс-лтнэ, бнэгрсн 1957 джилнлэ дүнэцул хлэ, 10,8 процент улу болна. Эн джил хбблэс киргьдж авч, госуларствд ору-лдж бггдсн ноосн, нидн джил орулдж бггдсн нооснас 9,2 процент ик болджа-на.

Мах, үс, тос гаргьлгьарн Америкиг күүцдэ давхин туск т б р куцалгьндэн мана республикин малчнр збвэр куцэв-ртэ болджана. Улгүрнэ, үснэ зура, бнэ-грсн 1957 джиллэ дүнэцулхд, эн джил 12,5 процент улу куцэгдв. Бас теду мет саянэр махна, тосна зура куцэгддж йовна.

Мана совхозмуд болн колхозмуд мал-дан хог белдчэхкв, кесгнэ хойр джил-дэн күүрх хог белддж авб.

Буудя хурадж авлгьна тускар эн джил мана республик урднэ үзгдэд уга ик диилвртэ болв. 7 сай пуд буудя го-сударствд бгх зуран ормд 11 сай пуд буудя орулдж бгчкэд, ода чигн эн кбл-мшэн цааранднэ кегъэ баянэ.

Хальмг республикд шинкн тэргддж йовх эрднн-шишэ эврэннэ авртэ ик чин-рэн лавтрха мефүлдж йовна. 1958 джил мана республикд 111 миньгън гектар эрднн-шишэ тэргдлэ, туунэ ургьчнэ авртэ сэн. Түүг куц хурадж авлгьна кблмш цуг республикар кегддж йовна.

Мана республикин промышленность уралан бслгьнэ хаалгьд ордж йовна.

Гурвн кучтэ тосхлг „Калмыкстрой“ трест то-кск боли кеджэх кесг баянэ. Ма республикд улм саяхрад йовна. Эн одар амтн баях боли эр-мүд кедж йовн. Трест лнэ улм бсэд, бтград йс Хальмг тегин бр дотр-сн, нефть, газ итдгддж промышленность делгрлг-гддж йовна.

Эрдм-герл

Республикин балгьсн, с болгьнар эрдм-герлин, эр-рмүд цуг чидлэр делгрлж зун эклц болн днл школ-нъгн сургьульчр суркол-багъчуд Советин Союзин эрдм дасджана. Республи-ахун эрдмин техникум бая пединститутд хальмг аны-чэс Элст балгьснд хальмг гарх мбн.

Келнэ, литературин б науачн-шиндлжтин институ-гун номта хальмгуд уу-кблджэчкэнэ. Дакад баг-ббдлүлгьнэ институт ток

Мана республикд ода клуб, 57 кинестационар, нотеатр, балгьсна 4 киноте-лиогек, умшгьна 58 гер-Республиканск дун-бичгь олна дурнэ болж багтв. Р-драмтеатр бурд. Элстд ку-бурлэгдв, туун бичкүд-джана. Республиканск хой-дегтр гаргьач баянэ. Ку-амтн хальмг өрс хойр ке-дэн болн дегтрүдэн умш-мг бичачнрин республи

Москопск малолитражн ав-томобилин заводин кблмшчнр КПСС-н XXI-ч хургт белг гилж эн джил зурагъасн даву-лдж 2000 „Москвич“ гилг ав-томобиль гаргьх ик даалгьвр авб. Заводин коллектив даал-гьвран күүпэхэр шундджана.

ЗУРГТ: Заводин ах конвейер. Оми нүүрт баяснэ—сэн гисн сборщик комсомолец Алек-сандр Аксенов.

ТӨЛӨ, КОММУНИЗМИН ТӨЛӨ!

рин төлө дууган чанавдн

Со-мджтэ блсна тос-мертэ лгввр брлдэ н куджил-сааль-саалж-цен-улдж, рч ур чирин кургв. н хэ-цал-бгдсн

Ода бидн эрдни-шишан силос дарлгнд ик оньган бгч, фермин бдр ил газр деер 1560 тонн силос даргдв, укр болгбан 15 тонн силосар тет-квдн.

Малдан дулан, таргын, цад-хлнгар увлзүлгнэ ик бел-дврн кдлмш кен байд, мана саальчир, укрчир болн тугълчир эрдни-шишан экнэ буудя гидж, зургбан тонн эрдни-шишан початке цугл-улж колхоздан бгвдн.

Хальмг республикин Деед Советин суньгвэрт мана фер-мин саальчир куч-кблснэ иим дилвртэ ирдж, олн-амтнэ болн мана Коммунистическ пар-тин итклтэ урдин төлө, цуг малчир, нег кун мет дуугбан бгчанавдн.

Ор октябрь сарин 19-д мана республикин кдлмшчир-ин, колхозникудин, селанэ эдл-ахун специалистрин болн цуг куч-кблсчирин ик байрта бдр—Хальмг АССР-н Деед Советин суньгвэр болджана, бидн коммунистрин болн пар-тийн биш улсин блокин дил-лвр теткдж цуггар дуугбан бгчанавдн.

Мария ПРОКОПОВА,
Сарпинск района, Ильичин нертэ колхозин саальч.

тэ тосхлгна управлентэ "трест токтв, түүнэ кеч-дях кесг гермуд Элстд республин хогл—Элст йовна. Эн трест кесг рай-х болн эрм герлин гер-овна. Трестин кучч-чид-а, баград йовна.

м-герлин

н балгсн, селан, х о т н-герлин, эрул-мендин тө-дэр делгрж йовна. Тавн дунд школмудар 23 ми-льчар сурчана. Кесг зун-ин Союзин олн балгсдар а. Республик селанэ эдл-техникум баанэ, Сарпулин хальмг аныг баанэ, ир-гьсвд хальмг пединститут

ературин болн тууджин-тин институт баанэ, түүнд альмгуд уулдврэн кедж а. Дакад багшрнн медрл институт токтв.

ублик ода дееран 99-стационар, рэйона 8 ки-сна 4 киногептр 89 би-гнэ 58 гер кблджанэ. ж дун-бингын ансамбль олдж батв. Республиканск рдв. Элстд кугджмин школ-унд бичкдуд—50 кун дас-убликанск хойр газет болн ач баанэ. Куч-кблсч олн-орс хойр келэр газетму-стриудан умшчхана. Халь-ин республиканск союз

Эрдм-сургуль улм цецгхлд

Угата харньгзу хальмг брк-булд тбрсн мини чееджд гегэ орулсн Тбрскн орн-нутгтан цань уга ик дуртав. Ни-неги-ленинск келн-амтнэ полити-кин заасн хаалггар хальмг-амтнэ баадл-джиргъл болн культур бр нар делгрдж, 1937 джил, СССР-н Деед Советд эвранны итклтэ урдан хальмг теегас илгэх хув учрла. Ти-гхд Тбрскнанны нилчэр сур-гуль ласад, олн амтн дунд цайлгврин кдлмш кехд агитатор болдж кдллэв.

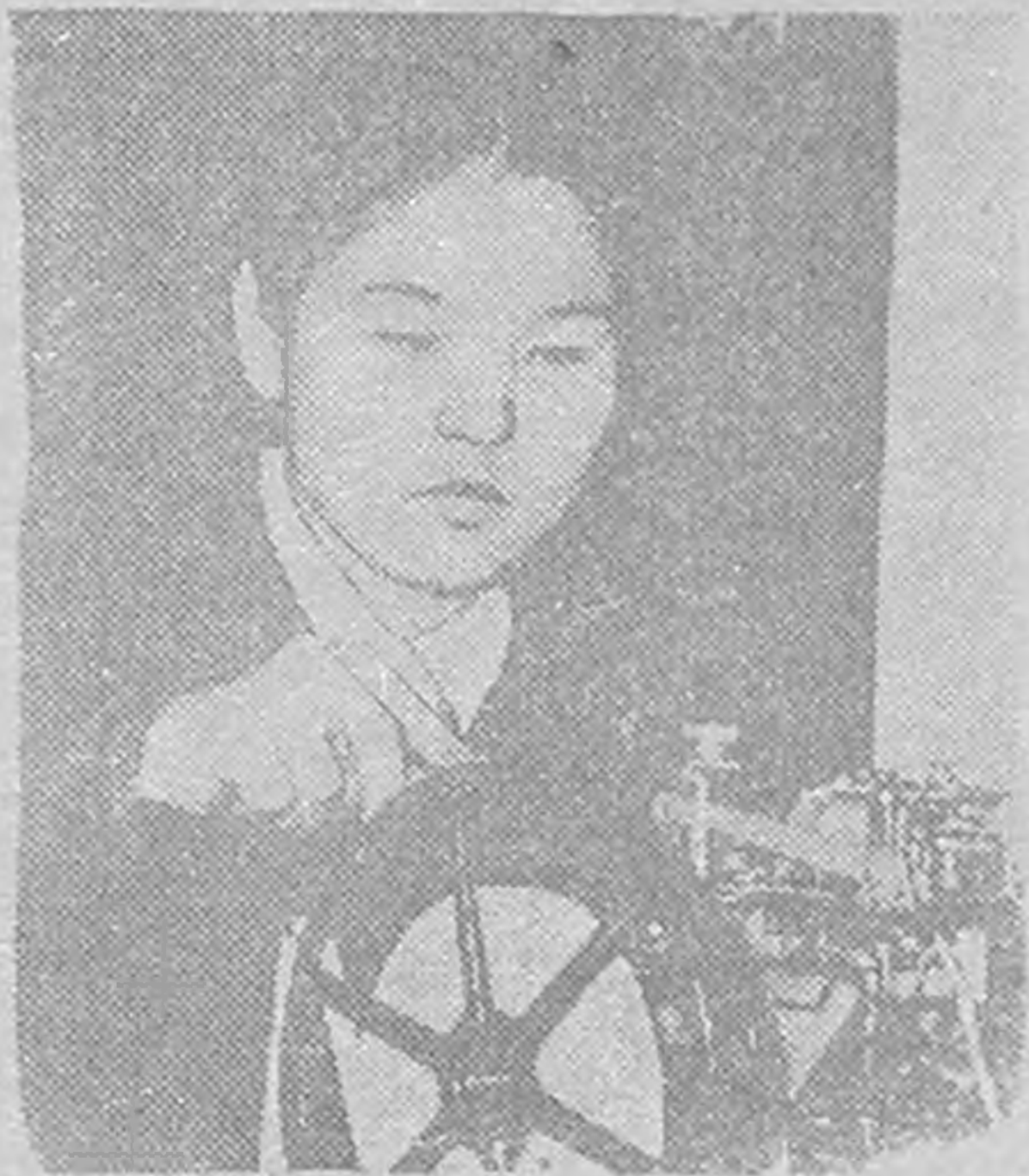
Коммунистическ партин болн Советск правительствин нил-чэр багь келн-амтнэ сургуль-эрдм бсдж бргджен учрар, ма-на хальмг амтнл ик иткл бгг-дэд ик хувтэ бдгэ цагт дур-кляжнэ.

Хальмг республикин куч-кблсчир энгь-зах уга брги-теегасн сэн итклтэ, кдлмш-тэн дилвртэ урдан Хальмг АССР-н Деед Советд депутатд суньгджана.

Эн ик чинртэ, цань уга бай-рин бдр болдж, хальмг келн-амтнэ джиргълин цаарандк хаалгын бргнэр секлгын болджана.

Тер учрар, эндр бдр бол-джа дилврин байрт бактдж, Хальмг республикин цуг суньгачнрла хамдан, ик уха-та унн седклтэ коммунистрин болн партийн биш улсин хам-цлтин кандидатиннь төлө ил седклэсн дуугбан бгхлэрн, Хальмг рспубликин цаарандк делгрлтин төлө бгчанавдн.

Ц. БОЛДЫРЕВ,
Элст балгсна 1-ч номертэ дундин школин директор.

Республикин залгълдана управленэ Элст балгсна конторин техник-те-леграфистк Александра Мушаевна Баркабинова—шунмгъя, кудангьгү кблдлг төлөдэн коллективдэн кундтэ улсин негнь.

ЗУРГТ: А. М. Баркабинова.

МИНИ БАЙР

Эндр нанд ик байрта бдр.

Би арви нйам курьд, мана республикин цуг олн-амтнлэ хамдан Хальмг АССР-н Деед Советин депутатнр суньгэлгэнд орлджанав.

Би Советин Союзд бсдж-босад, партин болн правительствин манд бгчйх килмджг сэйнар меднйв. Ик-ик терзтй, убрэн, цевр-цер классд дасавдн, бал-гьсна предпрятьсар болн кол-хозмуд эргдж йовдж кблмшин дамилт меддж авнавдн. Эн тоот манд школан чилдчкйд, колхозд, совхозд ордж кблхд, предпрятьсед кблхд ик тусан халдахын.

Тбрскнй эн килмджд би сйн сургуляр хйрү бгнйв, намаг мана классин сургульчнр клас-син ахлач шийдв—эн даалгв-риг чигн куйдж чадхв.

Мана классин сургульчнр иир ни-неги, бидн цуггар сургуляан Узмдэйтгьгар даскар седджей-нйвдн.

Бидн балгсна Сталинй нертэ колхозин тйрнд кблвдн—эн кблмшитын чигн диллвр бйр-нйвдн.

Эндр түүрн болдж суньгэврт орлджанав, эн мини ик байр. Мана Хальмг АССР-н Деед Со-ветин депутатнр эрдм-сургу-льд оньган улм икяр бгхд иц-дэжнэв.

В. АНТАКАНОВ,
1-ч дундин школин, 10 классин сургульч.

Партин болн правительствин халамднд ханджанав

Угата мууггар бслэв. Байн, нойн улсд зарц йовад, теднэс болх-болшго юмна төлө ма-ла үзэд, керлдүлэд-шоодулад баахлэ—оньдин тедн ур ку-рэд, дотран сандг билэв, "ар-гьулдджатн, цаг селгэтэ, таднас бшэгбан авх цаг ирх"—гидж аралдг билэв.

Тиим цаг ирв. 1917 джил Октябрьск революц болсиг соньсад, Улан Цергт мордув. Терүнэс авн хбрдгч джил кур-гл гражданск даянд орл-цад, багь наста Советск йос-на төлө ноолдув. Терүнэ хбдн Чекад ордж кблв.

Тбрскан харсгч Алдр даянэ цагла, гурвн джилнн туршарт дотр-дундин министерствин цергт йовад, хамгин кунд тосхлтсар цергджд йовлав.

Джиргълин хаалггар

1937 джил арви нйам курэд, түүрн болдж СССР-н Деед Советд Хальмг республикэсн сэн гисн урдуд суньггад, дуу-гбан бгхд ик гидг хув нанд учрла. Тиигхд би советин гражданин болад, тиим саяхн збв ээлсндэн цань угаггар байрлав.

Орн-нутган дахдж, Хальмг республикин экономик болн культур бас цецгарв. Коммунистическ парть болн Советск правительств, хальмг республикиг бмкэснь чинринь улм батрадж, олн келн-амтнэ булд чик хаалгынь секв.

Хальмг келн-амтн, алдр Ленинэ партин чик политикэр эвранны сэн гисн урдудан Деед Советдан суньггджана.

Тиим ик збв баасар, Хальмг республикин куч-кблсчир эдл-ахугбан бскен дееран, кенэс чигн тату биш культурта Селан, хотн болгнар школта, библиотектэ, клубта, дакад гер болгнар, таранэ, хбднэ хошмудар радио келнэ, Ильи-чин шам шатна.

Хотл балгсн бдр-сб уга тосхлтин кдлмшэр дуркнэ. Элстд кун уздж бах ханшго багьчудас бурдсн государств-ени ду-бингын ансамбль баанэ, сентябрь сард Хальмг го-сударственн драматическ театр кдлмшан хйрү эклв.

Хальмг АССР-н Деед Советд негдгч суньгвэр болхд нег чигн ачта артист уга билэ, ода болхла, мана теарг билгтэ дбр-вн артистнр кундтэ нер зууджнэ. Эднэ хаалгь кблдж, да-кад чигн кесг билгтэ артистнр театрин сцен деер уудх.

Эндр бдр дуугбан бгхлэрн, мана депутатнр суньггдсн улс даалгсн даалгвэриг куцах гидж ицдэжнэвдн.

ХОНЬНА Михаил,
Хальмг драмтеатрин директор.

Арүн үнн седклэсн

Октябрь сарин 19—ик ачта бдргч Хальмг республикин куч-кблсчнр кучтэ ик куч-кблснэ белгудэрн тослжа-на. Би, багь наста специалист, республикин больницин хиру-рг-эмч, эвранны республик тос-хлж-босхлгнэ кергиг кбл-мшиннь шунлтар батлджанав.

Суньгвэрт би түүрн болдж орлджашв, болв суньгвэр болх бдр дангын нанд ик байрин бдр болдж, мини джи-ргьлд ик уулдвр болна. Эндр болджах суньгвэрла, суньг-врин яршгур улм ик байрта-ггар одж дуугбан бгнэв, юн-гад гихлэ, эн бдр бидн Халь-мг республикин Деед Советд суньггджанавдн.

Мана орн-нутгт кун болгын, 18 нас курсн хбдн, суньгъл-гнэ дуугбан бгх збв эдлнэ. Советск суньгвэрин систем—нарт делкэд цань уга демо-кратическ систем болдж тоол-гдджана. Энүг узулдж иткул-дяхнэ, Хальмг АССР-н Деед Советин депутатнрин канди-датд темдглдсн, олн-зүсн кбд-

лмшт баалг, куч-кблснэ гудж-рлт узулсн, советск эгл улс. Тедн дунд шофер Железняк И. Г., чолуч Лилжи-Гаряева М. Д., бдмг болгач Корта-нова Х.К. Б., номт Илишкин И. К., нидн джил Красноярск балгснд эмчин ах сургуль-тбгсэсн баахн эмч Церенова К. Л. болн нань чигн кесг улс баанэ.

Революцин бмн цагт, эгл хальмг кууки эмч болдж, эвр-анны республикин правитель-ствин член болхв гидж сандж-тоолдж чадшго баасмн. Цере-нова Карменд Советин йосн ах медрл бгв. Хальмг респуб-ликин куч-кблсчнр, Хальмг АССР-н депутатнрин кандидат темдглдж, уунд ик итклтэ даалгвэр бгцхэв.

Суньгвэрин бдрлэ би, цуг куч-кблсчртэ хамдан, комму-нистнрин болн партийн биш улсин блокин төлө, байртаг-гар дуугбан бгчанэв.

Л. КУРНЕЕВ.

Республикин больницин хирург-эмч

Сталинградск гидроэлектростанц тосхлгнэ ик чинотэ цань ирв. Гидротосхачир октябрь сард Илжнлг босггад, джилнн чилгчэр түүрн хойр гидроагрегатиг эклдж кблгх даалгвэр авб. Цуг участк-сар Алдр Октябрин 41-ч ббниг бо-лн КПСС-н XXI хургиг уктгч со-цббрэдэн бргэр делгрдэжнэ. ЗУРГТ: котлованиг дуургхнн бин усн ордг боодгил бнэг.

Я. С. НАТЫРОВ,
1919-ч джилэс авн КПСС-н члси. менсионер.

Хө өсклгънд оньган өгхмн

Яшалтинск района партийн конференци

Одахн Яшалтинск района партийн конференци бол л. КПСС-н райкомин селгәтр ур Бондарев И. Н. КПСС-н райкомин кдлмшин тускар тоочана доклад конференцид кел.

Яшалтинск района партийн организац КПСС-н XX хургин болн хдбннь болсн КПСС-н ЦК-н пленумсин шиидврмуд куддгәд, селәнә эдл-ахун халхар эн джил улм ик диилвр бәрв. Района колхозмудин болн совхозмудин газрт эн джил тәрәнә ургъц сән болв. 42 миньгъ гар гектар газрас дундлад 1 гектарин 20,5 центнер буудя хурадж авгдв. Хойр дундур сай пуд буудя район государствд хулдв, эннь нидн джил хулдснәс хойр холван шаху ик. Ик чинртә культуру— эрдни-шишә тәрлгън хойр холван бсв, тер төләд ола малд силос элвгәр дәрх аргъ учрв. Ода эрдни-шишән буудя хурагдджана.

Районд гектар болгънас дундлад 25—30 центнер эрдни-шишә хурадж авгдджана, зәрм гектараснь 45—50 центнер авгдджана.

Государствд хулдх уснә болн бндгнә зурагъан район болзгаснь урд куддгәд.

Района малин ут тонь збвәр бсв, хойр джил малд кұрм бсвн белдгдв.

Эн деер келгдсн куцәнньгъ-услә зергдлж, района партийн организацин кдлмшт бәәх дуту-дундин тускар, доклад кесн ур Бондарев, тер мет конференцид бослж үг келцхәсн делегатр келцхәв.

КПСС-н Яшалтинск райком мал бсклгънг, тер дотр хд бсклгънг тургдүлх эв-аргънг куцдннь олалдлж чадсн уга. Улгүрннь, района хд бсклгънә джилә зура зуг 98,1 процент куддгәдлж. Хд бсклгънә зура эс куцәдгднә учрн, негдхлә хдбнә гарунь ик болсна, хойрлхлә төлннь багъ болсна учр. Улгүрннь, районд хургълх зун хдн болгънас зуг 78 хургън авгдв, „Новый мир“ колхозарцхәв.

болхла—69, Кировин нертә колхозар—68 хургън авгдв.

Хургълх 100 хдн болгънас багъ гихдән 115 хургъ авч болхиг С. Милаевин, Н. Курдюковин, И. Дензиновин болн нань чигн нуурт йовгч хдбчрин дамшлт үзулджәнә гидж делегатр келцхәв.

Конференцин делегатр, 383-ч номертә совхозин ах хдбч Д. Венецкий болн Кировин нертә колхозин ах хдбч М. Руденко хд бсклгънг тодрхагъар гардсн уга гидж КПСС-н райкомиг боли терүнә селгәтрмуд Бондаревиг, Очировиг болн Мазиниг шалгъдлж келцхәв.

—Тәрә тәрлжәх, эс гидж тәрә хураджах пагла КПСС-н райком бригад болгънур эврәнннь элчнрән илгәдлж, тодрхадбнъгән кұргъш, хдбнә кбгтәвсн эс гидж хдбнә төл авсн цагт райком эврәнннь элчнрән илгәдлж, дбнъ болхш—гидж ур Венецкий келв.

Партийн райком болн эклц партийн организацин хд бсклгънд оньган сәәнәр бгцхәхш, хдбнә хаша-хаапс хсомагъар, болс-бутсәрннь кегднә, телниг куддгәд, нәәгъиннь олдж дулалхш, тер учрар, үвлин киитн салкнд хд царцад, ханядн гемәр гемтцхәнә гидж делегатр келцхәв.

—Кировин нертә колхоз үвлд муугъар белдджәнә. Гурвн отар ода деерән хаша уга бәәнә, колхозин партийн организацин, терүнә селгәтр колхозин правлениг сулар гарднә, хд үвлзүлх кошар тосхиг колхозин правленәс некхш—гидж делегат Руденко келв.

Хдбчнр дунд партийн сургъмджин кдлмш татугъар кегднә, тер учрар ах хдбчнрәс бишнъкннь мел сольгдәд бәәнә. Дундин школ төгсгәсн багъчуд хд хәрүлхдән дурта биш, юнъгад гихлә, хдбчнрин бәәх бәәдлгиг ясрулхин тускар партийн организацин килмджән бгцхш гидж делегатр темдгдлж.

Хдбчнр болн малчнр газет журнал хая-хая авцхана, лекцс, кұр-кұуидвр багъар сонъсцхана. Малин, тер дотр хдбнә тохм ясрулгънә тбрәр кдлмш кегдхш гидж бас келгдв.

Социалистическ дөрлдгъяр авсн даалгъвран куцәхин тускар района партийн организац сулар кдллж гидж делегатр келцхәв, тер төләд, социалистическ дөрлдәнд авсн даалгъвран районд зуг ганцхн Кировин нертә колхоз куцәв, района наадк колхозмуд болн совхозмуд бийсиннь даалгъвран куцәсн уга. Ноос государствд хулдх зурагъан район зуг 92 процент куддгәд. Ленинә нертә колхоз—78 процент, „Новый мир“ колхоз—85 процент, 105-ч совхоз—87 процент куддгәд.

„Колхозн тосхлитиг паарандн делгүрүлхин боли МТС-н бурдәмдлж оньгдарулхин тускар“ КПСС-н ЦК-н тогтавр гарсна хдбн, урдн МТС-д кдллж йовсн механизатормудиг урдк кдлмшннь батлгънә халхар района партийн организацин сулар кдллж гидж делегатр темдгдлж келцхәв.

Партийн конференци, кдлмшт бәәх дуту-дундин илдж шалгәд, паарандн района эдл ахун, тер тоод хд бсклгънә тускар тәвгдсн тбрмудиг диилврәтгъяр куцәдлж, малас авлг шим шуус гаргългъяр Америкийн Союдиненн Штатсиг ббрхн джилмудин эргид куцхин төлә ноолда делгүрүлх болж кдллмшән төгскав.

Конференцин кдлмшт КПСС-н ЦК-н инструктор ур Орлов болн, КПСС-н Хальмг таньгъчин комитетин селгәтр ур Джимбинов орлв.

Конференцин хдбн болсн, КПСС-н райкомин бурдәмдкнн пленум деер бюрон шин хань сунъгъгдв. КПСС-н райкомин селгәтрмуд урмуд Бондарев, Очиров боли Никулина сунъгъгдв.

И. КАРПУН.

ВЛК СМ-н 40-ч ббнд

Московск комсомолин түрүнн селгәтр

1917 джилн июнь сард кдлмшч багъчудин Московск ницән бурдәгдлхд, терүнә селгәтр Ruza Chernyakh батлгдсн бәәсн. Тер эврән бас тер ницәг түрүн болж бурдәсн улсин негн бәәсн. Шунмгъа, революцин кергтөрт ун итклгә Ruza Chernyakh багъчудин организациннь голлгч әмн болж гарв.

Эн ницән багъчуд дунд ик гидг пслитическ сургъмджин, культурн кдлмш кегъәл, партин кдлмшт ик дбнъ кұргдл бәәсн. Ruza Chernyakh тнигхәрә РСДРП(б)-н МК-н пропагандист бәәсн. Энуна келәд орксн уг даньгин бргмдлтә, унч, иткмдлтә боллг бәәсн. Агитатор Чернякиг илгәтхә гисн сурвр прелприятсәс ирдгн багъ биш бәәсн. Москвад 1917 джилн октябрьск үулдврмуд болсн бдрмудт Ruza комсомольск дәәч тбр куцәдлж, уульнд болсн дәәллдәст красногвардейск отрядмуд хоорнд залгәлдә бәрәннь боллж церглсн.

Гражданск дәәнә эклцәр Руза сән дурарн фронтд олад, Улан Цергин политотделст цергдлж йовсн. Дәәнд эн кесг дакдлж баатр, збргм үулдвр кегъәд, цергә джиргълин кундиг эн даньгин дәәчнртә хувадж даагәд, цергчнрин революционн дәәч өмгтннь бргмдлж бгәд, телд дунд ик гидг цәәлгъврин кдлмш кедж йовсн. Улан цергчнр дунд Руза Чернякин нерн ик кундтә бәәсн. Эн әәмшг уга, чадмг бәәсн ним йовдлас медгдджәнә.

1918 джил Агъшин фронтд, цагъана мбртә перг Платовск станицд фронт таслхлә, Руза арв шаху цергчнртә хортнур збргмгәр дәврәл, наалксиннь бийән дахлцулдж орулсн.

1920 джилн зунар, хбрхн наста Руза Черняк, Азербайджанл, 20-ч дивизин 58-ч бригадин политотделин начальник боллж кдллжәсн. Улан Цергин бәрн диилврмудин кунд, нургълж сургуль-әрдм уга харнъгъу азербайджанцир отрядс бурдәлж бослгъ келгн салврдж тарсн. Тним отрядмудин негн, юн болджахиг цәәлгәдлж бгцхш илгәтн гилж сурснә, әәмшгиг учртан авл уга, Руза ганцарн, харул угагъар, бослгъ кеджәх улс бәәх бәәри ур одал, митинг бурдәгәд, даалгъгдсн тбриг сәәнәр куцәсн. Энуна збрг, әмтсиг иткулдлж чадлг чадмгн дегд берк куцц болад, энүг нег чигн кун, нег чигн угәр гундәдлж, кбндәсн биш.

Укдәс әәдгә, збргм большевик, цергә политическ кдлмш кесдннь Руза Чернякиг Улан Цергин дәәчнр болн командирмуд ик гитгәр үнл бәәсн.

Гражданск дән төгсн хдбн Руза Черняк эл-ахун фронтд шунмгъа кевәр кдллжәсн.

Агитатор Мищенко шундлж кдллжәнә

Яшкульск района, „Кировский“ совхозин гурвдгч фермд агитатор боллж Зина Мищенко кдллжәнә. Эн агитатор асхн болгън фермин куч-кблсчнр эргәд, цәәлгъвр кедж бгнә. Ода сунъгъачнр Хальмг АССР-н Деел Советд сунъгългъни цаг зуурин положениг меддлж авцхав, газдин орн-нутгудар болджах үулдврмудин тускар кууидвр сонъсцхав. Дакад КПСС-н XX-ч хургин хдбн, ленинск национальн политик улм батрснә туск цәәлгъвр бас сонъсцхав.

Зина Мищенко сән агитатор.

Б. БЕМБИЕВ.

Редантор Д. М. МУКЕБЕНОВ.

Байрта өдриг диилвртә кдлмшәр темдгдлжәнә

Хальмг республикин Деел Советин сунъгъвр уктдлж, Элст балгъсна Ленинә нертә колхозин цуг куч-кблсчнр ббдән социалистическ даалгъвр авцхала. Туугән тургәр, сән чинртәгъяр куцәхәр эл-ахун олн-зүсн халхин кдлмшт социалистическ дөрлдә бргәр эдн делгүрлв.

Тер бурдмдлтә кдлмшин ашд эн колхозин малчнр, специалистнр болн цуг куч-кблсчнр, Хальмг АССР-н Деел Советин сунъгъвр збвәр ик диилвртәгъяр ирв.

Колхозникуд эн джил куч-кблснә ббдән диилвр үзулдж, 10 сай арслнъга ору колхозван орулджана, тер тоод 80 процентн хд бсклгънәс авгдв. Гурвн джил хооран эн колхозин мбнъгнә орунь 6 сай 300 миньгън арслнъ бәәсн. Эднә малин бслт чигн ик

үзмдлтә. 1955 джил 28 миньгън 540 хдн бәәсн болхла, ода 44 миньгън 500 хдбтә болж гарв.

Эн колхозд мал сәәнәр хәләдлж хардж бсклгънә ик дамшлтта, ни-ницнъгъу кдллг улс джил ирвәс бсәд йовна. Телнә тоод 25 джил эн колхозин хдбнд кдллж йовх, сән чинртә кдлмшәрн олн колхозникуд дунд ик тоомер авсн ах хдбч Кадацкий Григорий Васильевич бәәнә.

Энуна отарас нег чигн хдн эн джил гарутсн уга, хәләдлжәсн хуц болгънасн 13,4 килограмм торгън ноос киргъдлж авч, орн-нутгтан орулдж бгв. Эн хдбчлә хамдан кдллж йовсн Родоченко Алексей, ода эврәнннь нерн деер отар хд авч, бас малд

әэлтә хдбчин нер зүулж йовна. Родоченко Алексей Петрович хдбдән сән чинәтә бәрлж, хдн болгънас 6,92 килограмм йилгъән сән торгън ноос киргъдлж авч.

Хальмг оли әмтнд кұргсн партин ик килмджәр бргмдлж авсн, тбрсн газртан байрта ирсн ур Будаев Н. Б., эн колхозд ах хдбч боллж орад, ахр цагин эргид малд әэлтә дамшлттагъан үзулдж, әмтнд медүлдж нерн деерән авсн иргүдин отаран нег чигн толгъа гару уга хәләдлж, чинәгъиннь даньгин сән бәрлж, ирг болгънас 8,22 килограмм чинрн сән торгън ноос киргъдлж авч Тбрснлән бгв. Тним диилвртә кдлмштә ах хдбч Булаев Н. Б. Цуг-союзин Селәнә Эдл-ахун Гәәхүлд Москвагъур илгәддлжәнә.

Эн колхозин хдбнә ферм (заведующннь ур И. Ф. Некрасов) орн-нутгтан 2020 центнер торгън ноос орулдж бгч, джилә зурагъан 104 процент

куцәв. Эдн әдллгънә газрин 100 гектар болгънд 409 килограмм торгън ноос киргъдлж авцхав.

Саалин фермин саальчнр чигн хдбчнрәс хоцрдлж йовхш. Эдн сән үзмдлж кдлмштән үзулдж, орн-нутгтан бгцх уснә джилә зурагъан 103 процент кұргдлж, чинрн сән үсәр куцәв. Малдан үвлин туршарт элвгәр кұрх хот белдлж, эн фермин укчнр болн саальчнр цуг бсән малин үвлзнъгүр збблжәцхәнә. Туунәс талдан 4 миньгн тонн шимтә силос дарлж, укр болгъан 11 тонн силосар теткджәнә.

Эн фермин бригадир ур Прелбанников Федор Яковлевич малчнр дунд ик цәәлгъврн кдлмш кедж, Алдр Октябрьск социалистическ революцин 41-ч джилн бдн кұртл орн-нутгтан орулдж бгцх махна зурагъан буклдннь куцәхин төлә зүткдлж йовцхана.

К. САНДЖИЕВ.